

Juozas Indriūnas

Inžinierius technologas, tekstilės technologijos mokslo pradininkas Lietuvoje, profesorius. Gimė 1896-01-26 Bajoriškių k., Rokiškio apskrityje. Mirė 1989-04-15, palaidotas Petrašiūnų kapinėse, Kaune.

1908–1912 m. mokėsi rusiškose mokyklose: Panemunėlio pradinėje, vėliau Kupiškio dvimetėje. Pasiryžęs tęsti mokslą jo amžių atitinkančiose aukštesnėse Panevėžio realinės mokyklos klasėse, 1912–1914 m. ruošėsi tam privačiai. 1914 m. išvykęs į Sankt Peterburgą pradėjo lankyti privačius Pokrovskio kursus, padedančius pasirengti brandos atestato egzaminams. Kad galėtų pragyventi, dirbo gumos fabrike „Treugolnik“ valdišku brokuotoju. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui ir iškilus pavojui būti pašauktam į caro kariuomenę, kursų nebaigęs 1915 m. vasarą grįžo į tuo metu jau vokiečių okupuotą Lietuvą ir kurį laiką mokytojavo Piniavoje (Panevėžio apskr.). Už nelegalaus laikraštėlio ir okupantams priešintis raginančių atsišaukimų leidimą 1916 m. pabaigoje buvo suimtas ir 1917 m. vasarą įkalintas Griuntalio (Vokietija) belaisvių stovykloje. 1918 m. rudenį išėjęs į laisvę, mokytojavo Žardeliškių, vėliau Miškonių pradinėse mokyklose, organizavo vietinių gyventojų kultūrinę veiklą. 1920–1922 m. buvo Aukštųjų kursų laisvasis klausytojas Kaune. 1921 m. eksternu išlaikęs brandos egzaminus, 1922 m. tapo Vytauto Didžiojo universiteto (iki 1930 m. Lietuvos universiteto) Technikos fakulteto studentu. Studijuodamas dirbo Universiteto Statybinių medžiagų katedroje laborantu.

1929 m. baigęs VDU Technikos fakultetą gavo inžinieriaus technologo diplomą. 1930–1931 m. studijavo Vokietijoje, 1936 m. Kauno universitete apgynė daktaro disertaciją ir įgijo inžinerijos daktaro laipsnį. 1937 m. apgynus habilitacinį darbą, jam suteiktas docento vardas. 1937 m. jo iniciatyva Universiteto Fizikos-chemijos instituto rūmuose įrengiama Pluošto technologijos

laboratorija. 1941 m. Universitete įsteigiama Tekstilės technologijos katedra ir Juozas Indriūnas paskiriamas katedros vedėju profesoriumi. Jam teko didžiulis organizacinis darbas pokariu komplektuojant ir plečiant katedros technologines laboratorijas dabartiniuose KTU II rūmuose.

1962–1975 m. J. Indriūnas ėjo Pluoštinių medžiagų katedros vedėjo pareigas, vėliau iki mirties buvo katedros profesorius konsultantas. Buvo reiklus, tačiau humaniškas ir demokratiškas vadovas. Nuoširdžiai džiaugdavosi kiekvieno katedros nario sėkme, stengdavosi padrašinti, paskatinti. Mokėjo įsiklausyti net į pačių jauniausiųjų bendradarbių nuomonę, taip ugdydamas jaunų katedros kolegų autoritetą. Be tiesioginės pedagoginės veiklos, 1944–1947 m. jis buvo Technologijos fakulteto dekanas, 1948–1953 m. – MA Fizikos ir technikos instituto direktorius (antraeilėse pareigose). 1946 m. išrinktas Lietuvos TSR Mokslų akademijos nariu korespondentu. Nepaisant aukšto mokslinio statuso, pokario metais J. Indriūnas patyrė politinių kaltinimų: 1947 m. jo parašytas vadovėlis „Pluoštinės medžiagos“ buvo apšauktas antisovietine „šmeižikiška knyga“, o 1948 m. knygos „Tekstilės technologijos pradmenys“ visas jau išspausdintas tiražas dėl tokių pat priežasčių buvo sunaikintas, atsitiktinai pavyko išgelbėti vos kelis egzempliorius. Vis dėlto ir tokiomis sąlygomis jis subūrė darbštų katedros personalą, daugėjo studentų. Sukūrė originalių tyrimo metodų ir prietaisų. Yra 10-ies išradimų autorius, dėjo daug pastangų, kad išrastieji prietaisai būtų gaminami ir diegiami tyrimų praktikoje. Jo vadovaujami 28 tyrinėtojai pradėjo savo mokslinį kelią ir apgynė daktaro disertacijas. 1968 m. J. Indriūnas išrinktas LTSR Mokslų akademijos tikroju nariu.

Be jau minėtų, parašė knygas: „Mechaniniai medžiagų bandymai“ (1930), „Audimas“ (1954), „Linų verpimas“ (1959), „Vilnų verpimas“ (1961), „Naujoji vilnų verpimo technika“ (1968), „Vilnos ir cheminio pluošto verpimo technologija ir įrengimai“ (1972). Jo sukurti prietaisai demonstruoti parodose šalyje ir užsienyje. Paskelbė per 40 darbų respublikos ir užsienio spaudoje, gavo 3 autorinius pažymėjimus už išradimus.

Už nuopelnus plėtojant mokslą 1965 m. J. Indriūnui suteiktas Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo vardas. 1966 m. už tekstilės medžiagų mechaninių ir eksploatacinių savybių tyrimus jam (kartu su kitais) paskirta Valstybinė respublikinė premija.

Parengė
LMA Organizacinio skyriaus
vyriausioji specialistė Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt
Nuotrauka iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos.